

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра логопедії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор НН інституту
фізичної культури

М. О. Лянной

«01» 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛОГОПЕДІЯ

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-

професійна програма: 016 Спеціальна освіта (016.01 Логопедія)

перший (бакалаврський) рівень

Мова навчання: українська

Погоджено науково-
методичною комісією НН
інституту фізичної культури
Протокол № 1 від 31.08.2022 р.

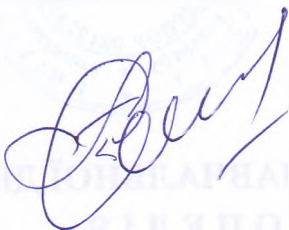
Голова

Л.В. Мороз, к. п. н., доцент

Розробник: Кравченко Анатолій Іванович, кандидат педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри логопедії

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри логопедії
Протокол № 1 від «26» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Кравченко А. І., к. пед. н., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 7	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
2-й		2-й	
Семестр			
1-й		1-й	
2-й		2-й	
Лекції			
22 год.		4 год.	
22 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		6 год.	
26 год.		8 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
42 год.		78 год.	
72год.		108 год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
год.			
Вид контролю: залік екзамен			
Загальна кількість годин –210			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни логопедія є психолого-педагогічна і методична підготовка майбутніх фахівців до професійно-мовленнєвої діяльності в системі національної дошкільної та шкільної освіти, охорони здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни логопедія є:

- підготувати студентів з теоретичних питань методики виявлення, подолання та профілактики мовленнєвих порушень в об'ємі необхідному майбутнім спеціалістам для ефективної організації формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного та шкільного віку;
- ознайомити із психофізіологічними процесами, що забезпечують різні види мовленнєвої діяльності, з рівнями організації мовленнєвої функціональної системи, з практичними методами та прийомами подолання порушень мовлення дітей та дорослих;
- навчити студентів використовувати теоретичні знання на практиці;
- виховувати у студентів працьовитість, відповідальність до виконання завдань курсу, дисциплінованість, самостійність.

Вивчення дисципліни спрямовано на формування в студентів програмних компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК8.

фахові компетентності спеціальності (СК): СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК10, СК13, СК15, СК16, СК18, СК19.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Для ефективного вивчення навчальної дисципліни важливим є попереднє опанування наступними дисциплінами: «Вступ до спеціальності», «Психологія», «Психолінгвістика», «Анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами генетики».

3. Результати навчання за дисципліною

РН-3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН-4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН-5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

РН-6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН-8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН-9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

РН-12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

РН-15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН-17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН-18. Вміти проводити діагностику мовленнєвих порушень особистості, прогнозувати успішність корекційно-розвивального процесу, скласти індивідуальні програми корекційно-розвивальної та/або корекційно-відновлювальної роботи.

РН-19. Застосовувати методи та прийоми з профілактики та корекції порушень усного та писемного мовлення різного характеру та ступеня тяжкості в дітей, підлітків та дорослих.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання навчальних досягнень студента</i>
90 – 100	Студент виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого вирішення навчальних завдань, переконливо аргументує відповіді, обґрунтовує власні міркування та умозаключення.
82 - 89	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, правильно вирішує навчальні завдання, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких не значна, добирає аргументи для підтвердження думок.
74 - 81	Студент вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти допущені помилки.
64 - 73	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є суттєві.
60 - 63	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за вихідний, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, з допомогою викладача може виправляти значну кількість суттєвих помилок.
35-59	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
1 - 34	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Критерії поточного контролю знань і умінь студентів

1. Поточний контроль теоретичних знань студентів здійснюється за 5-бальною шкалою: 1 – «незадовільно», 2-3 – «задовільно», 4 – «добре», 5 – «відмінно».

Розподіл балів

<i>Розділ 1</i>								Разом	Сума	Підсумковий (залік)	Разом
Поточний контроль											
Т1	Т2	Т3									
7	7	5						21			
Самостійна робота											
3	3	3						9	100	100	100
<i>Розділ 2</i>											
Поточний контроль											
Т1	Т2	Т3									
10	10	11						31			
Самостійна робота											
3	3	3						9			
<i>Розділ 3</i>											
Поточний контроль											
Т1	Т2	Т3									
7	7	7						21			
Самостійна робота											
3	3	3						9			
<i>Розділ 4</i>										Підсумковий (екзамен)	
Поточний контроль											
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7					
5	5	5	5	5	5	5	35				
Самостійна робота											
2	3	3	3	3	3	3	20	75	25	100	
<i>Розділ 5</i>											
Поточний контроль											
Т1	Т2										
5	5							10			
Самостійна робота											
5	5							10			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, екзамен, тести, проекти, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ВСТУП ДО ЛОГОПЕДІЇ

Тема 1.1. Логопедія як спеціальна педагогічна наука.

Науково-теоретичні основи логопедії. Предмет і завдання логопедії. Принципи та методи логопедії. Значення логопедії. Відмінності мовленнєвої норми та патології. Понятійно-категоріальний апарат логопедії.

Тема 1.2. Етіологія та класифікація порушень мовлення.

Причини мовленнєвих порушень. Розмежування «первинних» та «вторинних» мовленнєвих порушень. Статистика мовленнєвих порушень. Характеристика підходів до аналізу мовленнєвих вад. Сучасні клініко-педагогічна та психолого-педагогічна класифікації мовленнєвих розладів.

Тема 1.3. Логопедична робота як педагогічний процес.

Загально-педагогічні та спеціальні принципи корекційної логопедичної роботи. Методи логопедичного впливу. Комплексність впливу при різних мовленнєвих порушеннях. Ефективність логопедичної роботи та фактори, що її зумовлюють. Вимоги до особистості логопеда та його професійної підготовки на сучасному етапі.

Розділ 2. ДИСЛАЛІЯ.

Тема 2.1. Загальна характеристика дислалії. Форми дислалії.

Визначення дислалії. Відомості з історії вивчення вад звуковимови. Поширеність та особливості прояву дислалії в різних вікових групах дітей. Вплив вад звуковимови на оволодіння грамотою та розвиток особистості дитини. Класифікація дислалії, характеристика різних форм дислалії (функціональна, акустико-фонематична, артикуляторно-фонематична, артикуляторно-фонетична). Поняття «простої» та «складної» дислалії, їх характеристика.

Тема 2.2. Логопедична робота при дислалії.

Мета, зміст та методика обстеження дітей з дислалією. Диференціальна діагностика дислалії, її відмежування від інших вад мовлення. Методика логопедичного впливу при дислалії. Етапи логопедичного впливу при дислалії, їх зміст та особливості. Структура логопедичних занять при дислалії. Особливості використання різних засобів на логопедичних заняттях.

Тема 2.3. Порушення вимови окремих звуків і прийоми їх постановки.

Порушення вимови звуків [р] і [р']. Прийоми їх постановки. Порушення вимови звуків [л] і [л']. Прийоми їх постановки.

Тема 2.4. Порушення вимови звуків [с], [с'], [з], [з'] [ц], [ц'].

Характеристика основних видів сигматизма. Прийоми постановки свистячих звуків. Порушення вимови шиплячих звуків [ш], [ж], [щ], [ч]. Прийоми постановки звуків [ш] і [ж]. Порушення вимови звука йот. Порушення вимови звуків [к], [г], [х]. Прийоми постановки цих звуків.

Тема 2.5. Особливості логопедичної роботи щодо подолання поліморфної дислалії. Профілактика дислалії. Порушення дзвінкості звуків та їх виправлення. Порушення м'якості звуків та їх виправлення.

Розділ 3. ПОРУШЕННЯ ГОЛОСУ.

Тема 3.1. Загальна характеристика порушень голосу.

Механізм голосоутворення. Характеристика голосу. Вікові особливості голосоутворення. Причини порушень голосу.

Тема 3.2. Види порушень голосу.

Функціональні порушення голосу: види та причини. Органічні порушення голосу: види та причини. Класифікація порушень голосу на основі клінічного підходу до визначення патологічного стану фонаційного апарату (за ступенем прояву порушень голосу, за оцінкою рівня ураження фонаційного апарату, за наявністю/відсутністю органічних уражень).

Тема 3.3. Корекційна робота з подолання порушень голосу.

Відновлення голосу при функціональних порушеннях голосу. Відновлення голосу при органічних порушеннях голосу.

Розділ 4. ЗАЙКАННЯ

Тема 4.1. Загальна характеристика зайкання. Історія.

Теорії Г. Гутцмана, І. Сікорського, А. Куссмауля – аналітико-синтетичний метод подолання зайкання. Вища рада гігієни. Перші установи для надання допомоги зайкуватим (20-ті роки ХХ ст.). Значимість вчення І. Павлова для розроблення проблеми зайкання. Профілактичний напрям (30-ті роки ХХ ст.). Розроблення комплексного методу впливу на особу, що заїкається. Розвиток вчення про зайкання з 60-тих років по теперішній час.

Тема 4.2. Клініко-фізіологічна характеристика зайкання.

Етіологія та патогенез зайкання. Екзогенні та ендогенні чинники. Дві групи причин зайкання: ті, що призводять до зайкання («грунт»), та вихідні («поштовхи»). Науково-теоретичні основи дослідження зайкання. Тонічні та

клонічні мовленнєві судоми. Дихальні, артикуляційні та голосові судоми. Групи дітей, які заїкаються. Фізіологія заїкання. Поняття про мовленнєве коло.

Тема 4.3. Класифікація заїкання.

Невротична форма заїкання. Час та характер виникнення, причини. Мовленнєвий онтогенез. Розвиток загальної моторики. Характеристика мовленнєвого порушення. Неврозоподібна форма заїкання. Час та характер виникнення, причини. Мовленнєвий онтогенез. Розвиток загальної моторики. М'язовий тонус. Клінічні варіанти церебрастенічного синдрому. Характеристика мовленнєвого порушення.

Тема 4.4. Особливості особистості заїкуватих.

Розподіл хворих на заїкання на групи (за М. Буяновим). Психологічні особливості дітей із заїканням. Феномен фіксованості на ваді.

Тема 4.5. Обстеження осіб, що страждають на заїкання.

Збирання анамнестичних даних. Обстеження стану мовлення та моторики. Вивчення особистісних особливостей заїкуватого. Особливості обстеження осіб різного віку. Складання «мовленнєвого статусу». Психолого-педагогічний висновок.

Тема 4.6. Корекційна робота при заїканні.

Комплекс лікувально-педагогічних заходів (лікувально-оздоровчий та корекційно-виховний напрями). Методики логопедичної роботи із дітьми дошкільного віку: Н. Власової та О Рау, Н. Чевельової, С. Миронової, В. Селіверстова, Л. Крапівіної, Г. Волкової.

Тема 4.7. Ігри та вправи для подолання заїкання В. Рождественської, І. Вигодського, Е.Пелінгер, Л. Успенської. Методики подолання заїкання в учнів, підлітків та дорослих: Н. Чевельової, В. Селіверстова, А. Ястребової, В. Шкловського, Н. Асатіані, Некрасової, Л. Арутюнян тощо. Вимоги до проведення занять. Фактори, що впливають на якість мовлення при заїканні.

Тема 4.8 Нетрадиційні методи корекції заїкання.

Тема 4.9. Профілактика заїкання

Напрями профілактики заїкання: запобігання виникненню заїкуватості у дітей, хроніфікації і рецидивам заїкуватості, порушенням соціальної адаптації. Групи дітей із чинником ризику із заїкуватості. Правила мовленнєвого спілкування батьків із дітьми. Фактори ризику. Ранній мовленнєвий розвиток, затримка мовленнєвого розвитку, сімейна ліворукість, двомовність, наявність заїкуватих у сім'ї. Підготовка дитини до школи.

Розділ 5. ПОРУШЕННЯ ТЕМПУ МОВЛЕННЯ.

Тема 5.1. Брадилалія.

Причини брадилалії. Симптоми брадилалії. Діагностика брадилалії. Корекція порушень мовлення. Прогноз та профілактика брадилалії.

Тема 5.2. Тахилалія.

Причини тахилалії. Симптоми тахилалії. Особливості діагностики та лікування брадилалії. Прогноз та профілактика тахилалії.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ВСТУП ДО ЛОГОПЕДІЇ												
Тема 1.1. Логопедія як спеціальна педагогічна наука.	9	2	2			5	17	2				15
Тема 1.2. Етіологія та класифікація порушень мовлення.	14	2	2			10	12		2			10
Тема 1.3. Логопедична робота як педагогічний процес.	14	2	2			10	12		2			10
РОЗДІЛ 2. ДИСЛАЛІЯ												
Тема 2.1. Загальна характеристика дислалії. Форми дислалії	16	2	4			10	12		2			10
Тема 2.2. Логопедична робота при дислалії.	9	2	2			5	15					15
Тема 2.3. 2.4.2.5 Порушення вимови окремих звуків і прийоми їх постановки.	15	4	6			5	14	2	2			10
РОЗДІЛ 3. ПОРУШЕННЯ ГОЛОСУ												
Тема 3.1. Загальна характеристика порушень	9	2	2			5	5					5

голосу.												
Тема 3.2. Види порушень голосу.	9	2	2			5	5					5
Тема 3.3. Корекційна робота з подолання порушень голосу.	13	4	4			5	10					10
					2						2	
РОЗДІЛ 4. ЗАЇКАННЯ												
Тема 4.1. Загальна характеристика заїкання. Історія.	9	2	2			5	10					10
Тема 4.2. Клініко- фізіологічна характеристика заїкання.	9	2	2			5	12	1	1			10
Тема 4.3. Класифікація заїкання.	9	2	2			5	23	1	2			20
Тема 4.4. Особливості особистості заїкуватих.	14	2	2			10	11		1			10
Тема 4.5. Обстеження осіб, що страждають на заїкання.	14	2	2			10	22	1	1			20
Тема 4.6. 4.7, 4.8 Корекційна робота при заїканні.	15	4	6			5	12	1	1			10
Тема 4.9 Профілактика заїкання	9	2	2			5	12					10
РОЗДІЛ 5. ПОРУШЕННЯ ТЕМПУ												
Тема 5.1. Брадилалія.	11	2	4			5	3					3
Тема 5.2. Тахилалія.	12	4	2			4	3					3
Усього годин	210	44	50		2	114	210	8	14		2	186

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Логопедія як спеціальна педагогічна наука.	2	2
2	Етіологія та класифікація порушень мовлення.	2	
3	Логопедична робота як педагогічний процес.	2	
4	Загальна характеристика дислалії. Форми дислалії.	2	
5	Логопедична робота при дислалії.	2	
6	Порушення вимови окремих звуків і прийоми їх постановки.	4	2
7	Загальна характеристика порушень голосу.	2	
8	Види порушень голосу.	2	
9	Корекційна робота з подолання порушень голосу.	4	
10	Загальна характеристика заїкання. Історія.	2	
11	Клініко-фізіологічна характеристика заїкання.	2	1
12	Класифікація заїкання.	2	1
13	Особливості особистості заїкуватих.	2	
14	Обстеження осіб, що страждають на заїкання.	2	1
15	Корекційна робота при заїканні.	4	1
16	Профілактика заїкання	2	
17	Брадилалія.	2	
18	Тахилалія.	4	
Разом		44	8

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Логопедія як спеціальна педагогічна наука.	2	
2	Етіологія та класифікація порушень мовлення.	2	2
3	Логопедична робота як педагогічний процес.	2	2
4	Загальна характеристика дислалії. Форми дислалії.	4	2
5	Логопедична робота при дислалії.	2	
6	Порушення вимови окремих звуків і прийоми їх постановки.	6	2
7	Загальна характеристика порушень голосу.	2	
8	Види порушень голосу.	2	
9	Корекційна робота з подолання порушень голосу.	4	
10	Загальна характеристика заїкання. Історія.	2	1
11	Клініко-фізіологічна характеристика заїкання.	2	2
12	Класифікація заїкання.	2	1
13	Особливості особистості заїкуватих.	2	1
14	Обстеження осіб, що страждають на заїкання.	2	1
15	Корекційна робота при заїканні.	6	
16	Профілактика заїкання	2	
17	Брадилалія.	4	
18	Тахилалія.	2	
Разом		50	14

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Логопедія як спеціальна педагогічна наука.	5	15
2	Етіологія та класифікація порушень мовлення.	10	10
3	Логопедична робота як педагогічний процес.	10	10
4	Загальна характеристика дислалії. Форми дислалії.	10	10
5	Логопедична робота при дислалії.	5	15
6	Порушення вимови окремих звуків і прийоми їх постановки.	5	10
7	Загальна характеристика порушень голосу.	5	5
8	Види порушень голосу.	5	5
9	Корекційна робота з подолання порушень голосу.	5	10
10	Загальна характеристика заїкання. Історія.	5	10
11	Клініко-фізіологічна характеристика заїкання.	5	10
12	Класифікація заїкання.	5	20
13	Особливості особистості заїкуватих.	10	10
14	Обстеження осіб, що страждають на заїкання.	10	20
15	Корекційна робота при заїканні.	5	10
16	Профілактика заїкання	5	10
17	Брадилалія.	5	3
18	Тахилалія.	4	3
Разом		114	186

Питання до підсумкового контролю

1. Логопедія як спеціальна педагогічна наука.
2. Вроджені та спадкові захворювання дітей.
3. Дислалія – порушення звуковимови.
4. Практичні методи логопедичного впливу.
5. Концепція державного стандарту освіти учнів з порушеннями мовленнєвого розвитку.
6. Психолого-педагогічна класифікація мовленнєвих порушень.
7. Форми дислалії.
8. Формування правильної вимови звука.
9. Загальна характеристика документації логопеда.
10. Дислалія. Загальна характеристика. Етіологія. Патогенез.
11. Обстеження дітей з дислалією.
12. Причини мовленнєвих порушень: фактори, які можуть негативно вплинути в період внутрішньоутробного розвитку (вроджені).
13. Генні хвороби та їх характеристика.
14. Анатомо-фізіологічні особливості дитячого віку.
15. Зовнішнє мовлення.
16. Форми функціональної дислалії.
17. Предмет і завдання логопедії.
18. Клініко-педагогічна класифікація мовленнєвих порушень.
19. Формування мовлення в процесі онтогенетичного розвитку дитини.
20. Характеристика мовленнєвої картки логопата по одному із мовних порушень (на вибір студента).
21. Соціальна роль логопеда в системі і надання допомоги населенню.
22. Сенсо-моторний розвиток дитини.
23. Етіопатогенез зубощелепних аномалій.
24. Розвиток артикуляційної моторики. Артикуляційна гімнастика. Проведення артикуляційної гімнастики.
25. Сучасні комп'ютерні технології у логопедичній роботі.
26. Автоматизація звука.
27. Сигматизм і способи його виправлення.
28. Медична допомога дітям з ринолалією.
29. Етіологія порушення мови.
30. Клініко-фізіологічні аспекти ринолалії.
31. Розвиток дрібної моторики пальців рук.
32. Вікові норми розвитку дитини.
33. Взаємозв'язок аномалії зубощелепної системи та мовленнєвих порушень у дітей.
34. Клініко-фізіологічні аспекти дисфонії.
35. Особливості розвитку дітей з ринолалією.
36. До проблеми, історії вивчення логопедичної допомоги дітям в Україні.
37. Інклюзивне навчання в Україні.
38. Причини мовленнєвих порушень. Вплив негативних факторів під час пологів.

39. Відомості з історії вивчення дислалії.
40. Принципи, методи логопедичної роботи при афонії та дисфонії.
41. Словесні методи логопедичного впливу.
42. Види порушень голосу, корекція.
43. Психічний розвиток і формування особистості дитини з ринолалією.
44. Поняття про анамнез. Збір анамнестичних даних.
45. Логопедична допомога в системі освіти України.
46. Вплив негативних факторів в період раннього дитинства.
47. Основні принципи логопедичної роботи.
48. Типові недоліки вимови свистячих і шиплячих звуків та їх виправлення.
49. Логопедичні заняття. Вимоги до проведення фронтального заняття.
50. Клініко-психологічна характеристика дітей з дисфонією.
51. Класифікація ринолалії. Основні форми.
52. Розвиток мовленнєвого дихання на розвиток мовленнєвого дихання.
53. Наочні методи логопедичного впливу.
54. Методи логопедії.
55. Мислинневий розвиток дитини.
56. Особливості відновлювальної роботи з дітьми при порушеннях голосу.
57. Внутрішня форма мовлення.
58. Зв'язок логопедії з іншими науками.
59. Форми порушень звуковимови при дислалії.
60. Логопедичне обстеження при ринолалії.
61. Основні періоди нормального мовленнєвого розвитку дитини.
62. Особливості розвитку прикусу в дітей.
63. Психолінгвістичні аспекти ринолалії.
64. Етіологічні чинники виникнення природжених вад обличчя.
65. Логокорекційна робота з подолання ринолалії.
66. Профілактика порушень мовлення в разі природжених незрощень губи та піднебіння.
67. Симптоматика афонії та дисфонії.
68. Види порушень звуковимови при ринолалії.
69. Класифікація мовленнєвих порушень: психолого-педагогічна класифікація.
70. Розвиток спілкування та гри.
71. Особливості обстеження дітей з дислалічними порушеннями.
72. Механізм процесу голосоутворення в нормі і при ринолалії.
73. Історія вивчення ринолалії.
74. Схема обстеження дитини з ринолалією.
75. Вимоги до проведення індивідуальних занять для дітей з дислалією.
76. Періоди розвитку дитини.
77. Емоційно-соціальний розвиток дитини.
78. Шкідливі звички та їх вплив на зубощелепну систему та звуковимову.
79. Характеристика мовлення дитини із ЗНМ.
80. Принципи, методи і система обстеження дітей з ринолалією.
81. Логопедичне обстеження дитини з ринолалією.

82. Вплив вроджених незрощень губи і піднебіння на соматичний розвиток дитини.

83. Рівні порушеної вимови при дислалії.

84. Підготовчий етап логопедичної роботи.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Хрестоматія з логопедії / за редакцією Шеремет М.К. – К.: КНТ, 2006.
2. Шеремет М. К. Логопедія. Підручник / М. К. Шеремет. – К.: ВД «Слово», 2014. – 675с.
3. Пінчук Ю. В. Основи методики виховання правильної вимови звука при дислалії // Педагогіка та методики: спеціальний збірник наукових праць / Ю. В. Пінчук. – К., 2000. – С. 43-49
4. Тарасун В.В. Логодидактика. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів / В.В. Тарасун. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 2004. – 348 с.
5. Кравченко А. І. Корекція заїкання засобами комплексної фізичної реабілітації: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. І. Кравченко, Н. М. Скачедуб. – перероб. і доп. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. – 178 с.
6. Логопсихологія : навч. посіб. / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак ; за ред. М. К. Шеремет. – К.: Знання, 2010. – 293 с.
7. Сикорский И. А. Библиотека логопеда. Заикание / И. А. Сикорский – М.: Астрель, 2005. – 192 с.
8. Хватцев М.Є. Як попередити і усунути недоліки голосу й мовлення в дітей / М.Є.Хватцев. – М. – 1962.

Додаткові:

1. Баскакова О. Ф. Раннє виявлення і профілактика мовленнєвих порушень у дітей / О. Ф. Баскакова // Таврійський вісник освіти. – 2015. №2(50). – Частина I. – с.70.
2. Быстрова Г. А. Логопедические игры и задания / Г. А. Быстрова, Э. А. Сизова, Т. А. Шуйская – СПб.: «Каро», 2002 – 16 с.
3. Борисова Е. А. Индивидуальные логопедические занятия с дошкольниками: Методическое пособие / Е.А. Борисова. – М. : ТЦ «Сфера», 2009. – 64 с.
4. Волкова Г. А. Методика психолого–логопедического обследования детей с нарушениями речи. Вопросы дифференциальной диагностики: учебно-методическое пособие / Г.А. Волкова. – СПб. : ДЕТСТВО–ПРЕСС, 2004 – 144 с
5. Гайван Т. Я. Логопедична робота з дітьми (Комплекс матеріалів для логопедичних занять) / Т.Я. Гайван. – Х.: Веста, 2008. – 184 с.
6. Лаврова Е. В. Логопедия. Основы фонопедии: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Е. В. Лаврова. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 144 с.
7. Лупінович С. М. Довідник учителя-логопеда / С. М. Лупінович. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 112 с.
8. Нова редакція Базового компоненту дошкільної освіти / Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л. та ін. – К. : Видавництво, 2012. – 26 с.
9. Галущенко В. І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення / В. І. Галущенко // Актуальні питання корекційної освіти. – 2016. – №7. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/45/42.pdf/>
10. Дидактичний матеріал для логопедичних занять із дітьми дошкільного і молодшого шкільного віку / Упоряд. Л. Д. Плюцова. – 2-е видання. – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 144 с.

- 11.Кравченко І. В. Ігри у логопедичній роботі: Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Корекційна освіта» (логопедія) вищих педагогічних навчальних закладів. / І. В. Кравченко, А. І. Кравченко. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. – 262 с.
- 12.Рібцун Ю. В. Характеристика фонетико-фонематичної складової мовлення дітей п'ятого року життя із ФФНМ / Ю. В. Рібцун // Український логопедичний вісник : зб. Наук. Пр. – Вип. 2. – 2011. – С. 36–53.
- 13.Рібцун Ю. В. Дошкільнятко: корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : навч.-метод. Посіб. / Ю. В. Рібцун. – К., 2014. – 238 с.
- 14.Рібцун Ю. В. Ігри для ротика : вправи на розвиток мовлен. Дихання / Юлія Рібцун // Дошкіл. Виховання. – 2007. – № 4.– С. 28–29.
- 15.Рібцун Ю. В. Інноваційний підхід до організації та проведення артикуляційної гімнастики в логопедичній групі / Ю. В. Рібцун // Дошкільна освіта. – 2011. – № 3 (33). – С. 31–43.
- 16.Шукшина Л.М. Допомога дітям з мовленнєвими проблемами / Л. М. Шукшина. – К.: Шк. світ, 2012. – 128 с.
- 17.Арутюнян Л. З. Комплексная система устойчивой нормализации речи заикающихся / Л. З. Арутюнян. – М., 1990. – 144 с.
- 18.Белякова Л. И. Логопедия. Заикание / Л. И. Белякова, Е. А. Дьякова. – М.: Эскиммо–Пресс, 2001. – 320 с.
- 19.Буянов М. И. Заикание у подростков. Кн. для логопеда / Сост. М. И. Буянов. – М.: Просвещение, 1989. – 175 с.
- 20.Когновіцька Т. С. Подолання заїкуватості в школярів з урахуванням мелодики і темпу їх мови / Т. С. Когновіцька. – Львів. – 1990.
- 21.Кондратенко В. Заїкання: сеноменологія та основні напрями реабілітації: Посібник для вищ. навч. закладів / В. Кондратенко, В. Ломоносов. – К. : Вид-во КНТ, 2006. – 70 с.

